

MOLT A FER

Sens dubte, una de les notícies més rellevants de l'any passat fou la dimissió històrica del papa Benet XVI i el nomenament de Jorge Mario Bergoglio, jesuïta i argentí, com el seu successor. Els aires de renovació que portava el nou papa Francesc varen tornar la il·lusió a molts de creients i pretenien millorar la tasca i la imatge de l'església catòlica arreu del món.

El discurs del pontífex és molt diferent del que feien els seus precedents, molt més conservadors. No obstant, comença a haver-hi crítiques que apunten a la manca d'accions i mesures contundents per aconseguir que l'església torni a ser percebuda majoritàriament com un referent en la lluita contra la pobresa i en favor de la pau.

A Espanya, que segons la Constitució vigent és un estat aconfessional, el debat religiós es troba obert. En concret, els representants jeràrquics de l'Església Catòlica, mitjançant la seva Conferència Episcopal, un dia sí i un altre també no tan sols posen de manifest les seves opinions perfectament legítimes, sinó que pretenen que els seus models siguin els referents bàsics de tota la societat espanyola.

Per tots aquests motius, us oferim un nou número de Quaderns Gadeso dedicat a l'anàlisi de la religiositat a Balears, amb un apartat dedicat especialment al reptes del Papa. En contra del que és habitual, els resultats no s'ofereixen desglossats per illes, doncs els comportaments són molt similars, però sí per edats, donades les rellevants diferències observades.

Mostra: 900 entrevistes
Error màxim: +3,3%
Nivell de confiança: 95,5%
Treball de camp: Febrer 2014

POSICIONAMENT CIUTADÀ (XLV)

EXAMEN A LA RELIGIOSITAT A LES ILLES BALEARS (V)

Aquesta investigació no pretén reflectir dades objectives de pertinença religiosa sinó que ha intentat esbrinar quin són els **posicionaments dels ciutadans i ciutadanes** de la nostra comunitat davant el que denominam creences religioses, a més d'altres ítems que es detallen a continuació.

En aquesta **primera pàgina** s'hi inclou una primera aproximació a la religiositat a les Illes, distingint de manera global i també per franges d'edat els creients i no creients.

A la **pàgina 2** s'analitza la pràctica religiosa entre els que se declaren catòlics (que són una clara majoria entre els creients) i la seva intensitat.

A la **pàgina 3** es reflecteixen els posicionaments davant distintes situacions polítiques, socials i culturals que es donen a la nostra societat.

Finalment, a la **darrera pàgina** demanam a la població la seva opinió sobre el papa Francesc i els reptes que té per davant.

Observant la taula adjunta, es pot comprovar com un **67,5%** dels enquestats **s'autodeclara creient**, independentment de la seva opció religiosa. A l'altre costat de la balança, més d'un **25%** es **declara no creient**, mentre que un **7%** s'ha estimat més no respondre.

Així doncs, podem afirmar que hi ha una **tendència negativa** en el percentatge dels que són creients (de qualsevol religió) i un lent però progressiu augment dels no creients (on s'hi inclouen els ateus, els agnòstics i els indiferents).

La disminució dels denominats creients es produeix a totes les franges d'edat (amb menor rellevància entre els **majors de 60 anys**, on les xifres romanen més o manco estables). Més en concret, en aquests darrers anys s'ha produït una significativa baixada en el percentatge dels **menors de 45 anys** que es declaren creients. Com diem, augmenten progressivament els que es declaren no creients, especialment entre els **menors de 29 anys**.

LA RELIGIOSITAT A BALEARS

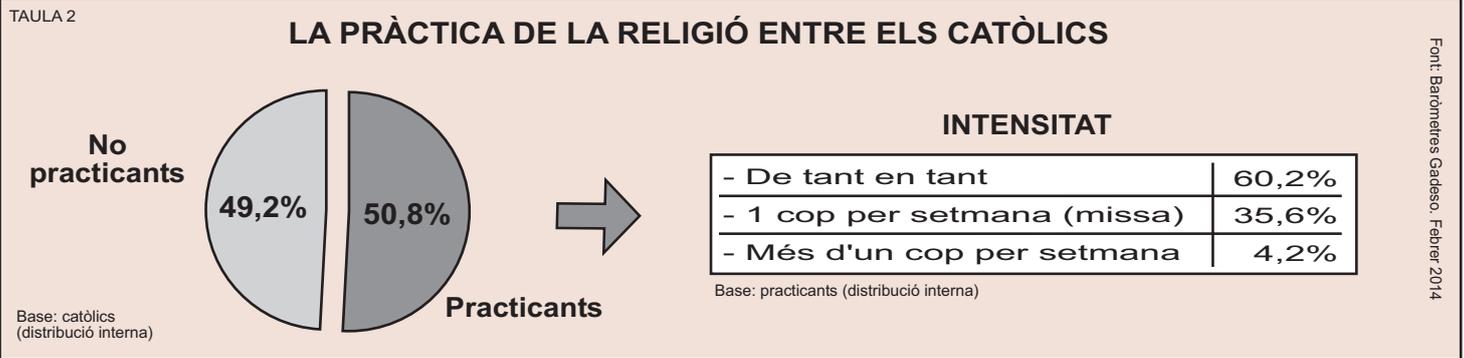
TAULA 1

	Global	Per edats			
		16-29	30-44	45-65	+ de 65
CREIENTS	67,5% ↓	35% ↓	68% ↓	77% ↓	90%
NO CREIENTS	25,5% ↑	49% ↑	28% ↑	16% ↑	9%
NC	7,0%	16% ↑	4%	7%	1%

Font: Baròmetres Gadeso. Febrer 2014

CREENÇA IGUAL A PRÀCTICA?

Aquí no se reflecteix, però la immensa majoria dels que se declaren creients se considera catòlic (al voltant del 63% de la població balear), xifra lleugerament menor a la de la darrera investigació. Tot i ser molt rellevant, aquesta autodeclaració de catòlic presenta un fort component sociocultural i de tradició, doncs, com se veu a la taula 2, només la meitat afirma que és practicant i, d'aquests són minoria els que "compleixen amb el deure" d'anar a missa cada diumenge. El 60% només acut als serveis religiosos molts de tant en tant (no se tenen en compte els actes com noces, comunions o batejos) i és pràcticament residual el percentatge dels que van a missa més d'un cop per setmana.

LA RELIGIÓ A L'ESCOLA

Com dèiem abans, el debat religiós sempre ha estat present a l'estat espanyol, però ha agafat un rellevant protagonisme en els darrers anys, sobretot a partir d'algunes iniciatives del Partit Popular. És el cas de la reforma de l'avortament impulsada pel ministre Gallardón, que sembla seguir els postulats de la Conferència Episcopal Espanyola, o la recuperació de la categoria d'avaluable de l'assignatura de religió catòlica que contempla la LOMQE de José Ignacio Wert.

En aquest sentit, la taula número 3 mostra el percentatge d'alumnes matriculats en l'assignatura de religió a Espanya i a la nostra comunitat. Com se pot veure, a les Illes Balears el nombre de nins i joves que cursen religió (quasi exclusivament catòlica) és molt menor que a la resta de l'estat, sobretot a Batxillerat, amb només un 1,3% dels alumnes matriculats. A més, la tendència, segons les xifres que maneja el Ministeri d'Educació, motra una clara tendència a la baixa.

TAULA 3

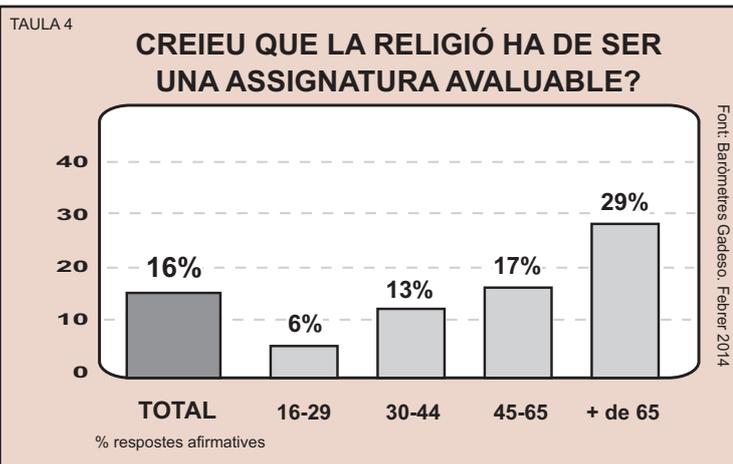
ALUMNAT MATRICULAT EN L'ASSIGNATURA DE RELIGIÓ

(en percentatges, per nivell educatiu i per tipologia de centre)

	Educació primària			Educació secundària			Batxillerat		
	Públic	Privat*	TOTAL	Públic	Privat*	TOTAL	Públic	Privat*	TOTAL
Balears	55,0%	86,2%	66,6%	13,5%	77,4%	38,2%	1,3%	66,9%	21,0%
Espanya	66,0%	84,4%	71,9%	39,6%	83,6%	54,5%	20,4%	70,3%	43,6%

* inclou ensenyament concertat i no concertat

Font: Ministeri d'Educació. Curs 2011-2012

Sens dubte, no se pot qualificar la reforma educativa impulsada pel **ministre Wert** de planera i consensuada. Són molts els punts de fricció que hi ha entre el ministeri i una part molt rellevant de la comunitat educativa i de la societat en general. Un d'aquests "punts calents" és precisament que l'ensenyament de la **religió catòlica** torna al currículum escolar, no de manera obligatòria però sí que serà **avaluable** i comptarà per fer la mitjana de les notes com una assignatura més.

No obstant, vistes les dades de la taula adjunta, no sembla que això respongués, com s'ha intentat vendre, a una demanda de la ciutadania (almanco de la illenca), doncs només un **16%** considera el mateix que el ministre, percentatge que és molt inferior entre la població menor de 30 anys.

ACTITUDS DAVANT SITUACIONS SOCIALS

Tal i com es fa a altres investigacions similars, hem volgut analitzar el posicionament dels ciutadans i ciutadanes de les Balears davant distintes situacions polítiques, socials i culturals que es donen a la nostra societat i que en algun moment o un altre han estat polèmiques i han xocat amb les postures oficials de l'església catòlica.

Com veurem, algunes estan completament acceptades dins la nostra societat, però n'hi ha d'altres que encara generen un fort debat entre la ciutadania il·lenca.

TAULA 5

POSICIONAMENTS DAVANT DIVERSES SITUACIONS SOCIALS

(% de persones que hi estan a favor)

	Global	Per edats			
		16-29	30-44	45-65	+ de 65
DIVORCI	99%	99%	99%	99%	97%
VIURE EN PARELLA SENSE CASAR-SE	78%	97%	93%	67%	56%
ACTUAL LLEI DE L'AVORTAMENT	71%	95%	83%	59%	46%
EUTANÀSIA PASSIVA	63%	90%	69%	53%	41%
MATRIMONI HOMOSEXUAL	58%	96%	80%	30%	25%
ADOPCIÓ PER PART DE PARELLES HOMOSEXUALS	43%	75%	50%	29%	16%
POSICIONAMENT DELS BISBES ESPANYOLS	21%	2%	7%	28%	46%
FINANÇAMENT DE L'ESGLÉSIA CATÒLICA A ESPANYA	18%	1%	9%	15%	48%

Font: Baròmetres Gadeso. Febrer 2014

Una primera lectura dels resultats adjunts permet deduir una notable **desafecció de la societat balear respecte a les postures oficials de l'església** en general, i de l'espanyola en particular. Aquesta "disparitat de criteris" no només es posa de manifest entre les persones catòliques, sinó també, vistos els percentatges, entre aquelles que se declaren practicants.

De manera global, els resultats que se reflecteixen aquí presenten una clara tendència a intensificar l'autonomia personal i individual respecte als posicionaments oficials de l'església catòlica. Per tant, guanyen acceptació el **divorci**, la **convivència en parella fora del matrimoni**, l'**eutanàsia passiva**, l'**avortament** i el **matrimoni entre parelles del mateix sexe**, reconegut per la legislació espanyola.

Per altra banda, l'aspecte que més rebuig provoca entre la societat balear és el sistema actual de **finançament de l'església catòlica**, en contra del qual es situa més del 80% dels habitants de les illes. Molt lligat amb aquest aspecte hi trobam l'actitud dels ciutadans i ciutadanes de les Illes respecte al **posicionament dels bisbes**

espanyols: la seva acceptació baixa del 27% al 21%, el que significa que quasi el 80% de la societat balear està en contra d'aquestes actituds (percentatge que inclou també a catòlics).

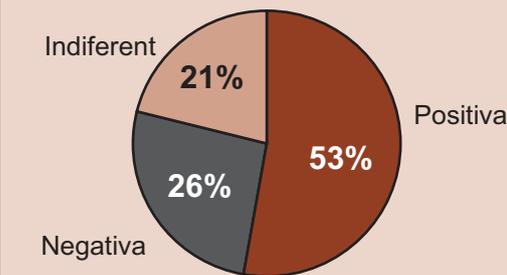
A més, s'ha de tenir en compte que les franges de població més joves (de 16 a 29 i de 30 a 44 anys) són les que es declaren **més contràries a les postures oficials de l'església**, amb percentatges de rebuig que assoleixen el 98% i el 93%, respectivament. Per altra banda, els més grans són els més favorables als plantejaments i postures dels bisbes espanyols, però amb tendència a la baixa.

Com se mostra a la taula, hi ha un aspecte més amb el que més de la meitat de la població no hi està d'acord: l'**adopció per part de parelles homosexuals**. No obstant això, cal afegir que l'acceptació envers aquestes adopcions augmenta any rere any, especialment per les actituds positives de les franges d'edat més joves. Així doncs, es pot afirmar que **les actituds són completament diferents en funció de l'edat**. A partir dels 65 anys el posicionament dels ciutadans i ciutadanes s'assembla més a la postura oficial de l'església catòlica.

ELS REPTES DEL PAPA FRANCESC

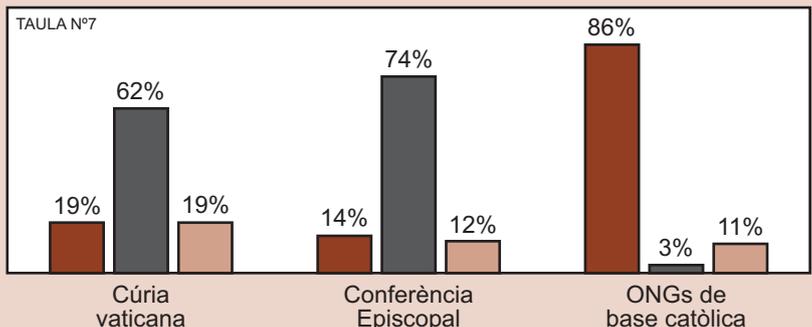
En una decisió insòlita, el papa Benet XVI anuncià la seva renúncia al càrrec, que se feu efectiva a finals de febrer. Tot d'una se posà en marxa la maquinària vaticana i, en un breu conclave, els cardenals triaren al jesuïta argentí Jorge Mario Bergoglio, que ha elegit el nom de Francesc per a desenvolupar el seu càrrec. Molt s'ha dit i escrit sobre el nou pontífex: que és proper, senzill i conservador, que té per davant una tasca difícil, que pot portar aires nous a l'església catòlica... En aquesta darrera pàgina hem volgut conèixer les opinions dels ciutadans de les illes sobre el papa Francesc i quins són, segons el seu parer, els principals reptes als que s'hauria d'enfrontar.

Quina opinió us mereix el Papa Francesc?

TAULA 6

I les següents institucions/organitzacions?

Font: Baròmetres Gadeso. Febrer 2014

La taula superior ens mostra com una majoria de ciutadans de les illes té una opinió positiva del **papa Francesc**, valoracions que han disminuït en referència a l'anterior investigació, sobretot per la no concreció del seu discurs renovador en mesures clares i decidides. És cert que la seva actitud és molt distinta dels seus antecessors però encara no hi ha resultats tangibles i això ha provocat la desil·lusió de molts. Probablement pel mateix motiu s'ha incrementat el percentatge d'opinions negatives.

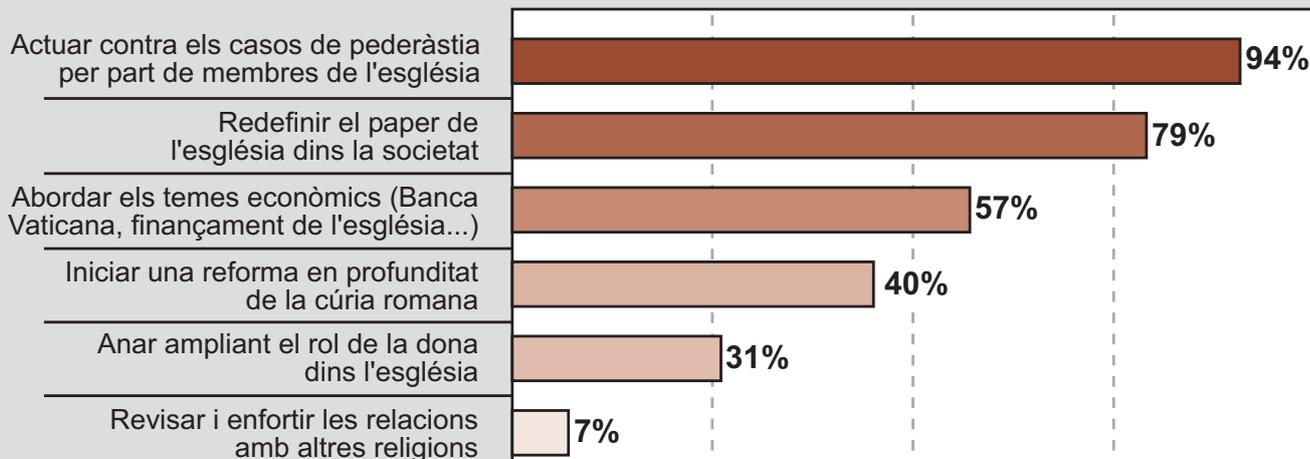
En qualsevol cas, el pontífex té molta major acceptació entre la ciutadania que la **Cúria vaticana** o que la **Conferència Episcopal Espanyola**, que han demostrat el seu immobilisme i la seva negativa a qualsevol canvi que pugui suposar un apropament amb els temps que

vivim. En canvi, les **ONGs de base catòlica**, com ara Càritas, gaudeixen d'un ampli suport entre la població.

Finalment, hem volgut saber quins són, segons la ciutadania, els grans reptes que el papa Francesc ha d'abordar amb major urgència. Com podem veure a sota, queda palesa la necessitat d'actuar contra els casos de **pederastia** comesos per religiosos i, encara que en menor mesura, redefinir el **paper de l'església catòlica** dins la societat actual i abordar els temes econòmics (finançament de l'església). Altres reptes que destaquen els illencs són la **reforma de la cúria vaticana**, l'ampliació del **rol de la dona** en el si de la institució catòlica i, en darrer lloc, l'enfortiment de les **relacions amb altres religions** com a camí per evitar conflictes.

TAULA 7

ELS PRINCIPALS REPTES DEL PAPA FRANCESC

Respostes múltiples

Font: Baròmetres Gadeso Febrer 2014